

Houpu se mezi lehkomyšlností a tragédií

Britský spisovatel Alan Hollinghurst (1954) je mistrem anglické stylistiky. Sám se označuje za humoristu, a jeho romány jsou čtivé, elegantní a plné literárních, hudebních a kulturních odkazů, které vytváří v čtenáři dojem, že se stal součástí nesmírně bohatého kulturního světa. Zároveň ale Hollinghurst píše vždy s lehkostí a náznakem ironie. Je autorem šesti románů, které jsou tematicky a jazykově výjimečně bohaté. Některá témata se se v jeho díle neustále vrací – například otázka krásy – někdy křehké, jindy zrádné – co to vlastně je krása? Co s námi dělá čas, vzpomínání a zapomínání? Stálým tématem je láska a erotika mezi muži – jaké je to být gay v současném Londýně, a jak to bylo v minulosti? Hollinghurst píše o sexu mezi muži se stejným gustem a jazykovým bohatstvím, jako píše o vážné hudbě nebo o výtvarném umění. Ale od pornografie je jeho psaní opravdu hodně daleko. A ani politickým spisovatelem nechce být. David Vaughan navštívil Alana Hollinghursta v jeho bytě v Londýně. Mluvili o jeho bohatém a mnohovrstevnatém životě a díle...

Velký park Hampstead Heath, doslovným překladem vřesoviště, je jedním z nejhezčích a nejklidnějších míst v rušném městě, a vedle něj je malebná čtvrť – původně vesnice – Hampstead, která je úzce spjatá s britským intelektuálním a literárním životem již od začátku 19. století: žil tady romantický básník John Keats, Karel Marx tu strávil několik let a o několik desetiletí později tu žil i Sigmund Freud. Známých spisovatelů tady žilo tolik, že bych je nedokázal vyjmenovat ani za dvě hodiny, ale tady je pár jmen: Robert Louis Stevenson, H. G. Wells, Katherine Mansfieldová, nebo Ian Fleming, autor Bondovek. A dnes tu má domov jeden z nejlepších současných britských spisovatelů, Alan Hollinghurst.

Abych se dostal k domu, kde Alan bydlí, musel jsem jít nahoru po prudké ulici lemované starými platany. Zapomněl jsem říct, že Hampstead je také jedním z nejvyšších míst v Londýně – šplhá do 137 metrů nad ne tak dalekým mořem. Autor bydlí ve viktoriánském třípatrovém řadovém domě z červených cihel a s malou předzahrádkou se schody, které vedou k velkým dřevěným vchodovým dveřím. Že jde o výjimečně hezké místo, snad není překvapující. Krása, ve svých nejrůznějších podobách je pro Alana Hollinghursta velmi důležitá.

Nick se na okamžik bez postranních úmyslů, ale se zvláštní intenzitou zahloubal do jeho krásy. Energická brada, kterou zachraňovala její jemná oblost, hluboko posazené, neuvěřitelně něžné oči, jeho lícní kosti a dlouhý nos, drobné boltce a pružné prstýnky vlasů, krutá a okouzující křivka rtů – ve srovnání s tím vypadalo všechno ostatní v domě vyčpěle, vyumělkovaně, nebo jako by se míjelo cílem.

Nejznámější román Alana Hollinghursta, ze kterého jsme zrovna slyšeli pár vět, má krásu ve svém samotném názvu. Jeho titul, *Linie krásy*, se vysvětluje v průběhu románu. Jde o architektonický pojem, křivku, která vede nejdříve jedním směrem, pak druhým, ale v knize samozřejmě má mnohem víc asociací. Alan je fascinován krásou umění, architektury, lidského – hlavně mužského – těla a vážné hudby...

... především hudby Richarda Wagnera.

Zazvonil jsem a Alan mě pustil do domu. Bydlí v prvním patře. Schodiště lemují obrazy na obou stranách – krajiny, portréty, kresby, litografie. Je hned jasné, že Alan Hollinghurst je milovníkem výtvarného umění, a že jeho vkus je eklektický. Na chvíli se zastavím u akvarelu, který, jak Alan vysvětluje, je z poloviny 19. století a zobrazuje středověký most v městě Evesham, těsně předtím, než byl zbourán. Druhý den mi Alan pošle fotku obrazu. Je rád, že jsem si ho všiml, a v mailu píše: „Obraz je podle mě neobvyklý v tom, jak zachycuje *fyzickou* přítomnost starého mostu. Ve zkrácené perspektivě most vypadá skoro, jako by měl svaly.“

Tady, i v tak krátkém mailu, se objevuje jedna typická vlastnost psaní Alana Hollinghursta, že se nečekaně a vždy se špetkou ironie prolínají krása umění a krása fyzická i tělesná. I středověký most může být svalnatý.

Autorovi je 67 let, ale mohl by být o deset nebo patnáct let mladší. Způsobí velmi energicky, je zvědavý, vlasy ještě nemá úplně bílé, má pečlivě ostříhanou bradku, na které během rozhovoru občas tahá. Vítá mě s přátelským úsměvem, nabízí mi čaj, a oba se posadíme u stolu. Je krásná červencová sobota, a rozhodli jsme se nechat okno otevřené, na nahrávce je občas slyšet vzdálený křik dětí z parku hned za domem. A tématem dětství začal náš rozhovor.

Dětství a škola

AH: Strávil jsem prvních osm let svého života v malebném městečku Farringdon, uprostřed jižní Anglie, kousek od pohoří Berkshire Downs – jsou to krásné kopce, s mohylami a kamennými kruhy a menhiry z doby železné. Tím, že můj otec byl ředitel pobočky banky, byl přemístěn do města Cirencester, které bylo o něco větší – centrum velmi bohatého zemědělského kraje.

DV: A jde také o velmi krásné město.

AH: Město je nádherné. Je na okraji Cotswoldského pohoří a skoro všechny domy jsou kamenné. V pozdním středověku byl Cirencester velmi bohatý díky obchodu s

DV: Myslím si, že na vašem dětství je něco typického pro anglickou střední třídu, že jste vyrostl na venkově, ale dětství nebylo obzvlášť maloměstské.

AH: Ano, to je zajímavé. Když jsem byl malý, trávil jsem hodně času na sousedním farmách, ale když mi bylo sedm, rodiče mě poslali do soukromého chlapeckého internátu, kde jsem dostal výborné klasické vzdělání. To znamená, že když mi bylo jedenáct, už jsem ve francouzštině uměl používat konjunktiv předminulého času bez zaváhání...

DV: Nevěřím vám...

AH: [směje se] ... a začal jsem poslouchat Wagnera a hodně, hodně číst. Tak to nebylo tak úplně venkovské dětství.

DV: Zase je to typický anglický jev, že rodiče z vyšší střední třídy posílají své děti od ranného věku do internátu. Když o tom mluvím s lidmi tady v Čechách, většinou se jim zdá být něco jako trest.

AH: Ano, je pravda, že děti v internátu jsou často nešťastní. Myslím si, že jsem byl nešťastný prvních pár dní ale pak mě napadlo, že to vlastně vůbec není špatné. Byl jsem jedináček a tak se mi zalíbilo být najednou ve škole mezi lidmi. Měl jsem vždy cit pro staré budovy, a oba internáty, do kterých jsem chodil, sídlily v krásných zámcích. Tak jsem žil v překrásném prostředí. Všeobecně se dá říct, že jsem byl ve škole velmi šťastný.

DV: A ve škole podpořili vaše knihomolství...

AH: Myslím, že ano. A pak na střední škole, Canford, což je taky soukromý internát, do kterého jsem chodil od svých třinácti let, jsem měl výborné profesory angličtiny. Moje škola měla taky literární souvislosti. Zámek, ve kterém se nacházela, nechal přestavět bohatý železobaron John Guest v devatenáctém století, a jeho manželka se přátelila s básníkem Alfredem Tennysonem a sama vydala jeho básně. Tyto literární vazby se mi líbily, dokonce se zámek objevuje v jedné povídce Thomase Hardyho, který hodně psal o jihozápadní Anglii. Od puberty jsem se cítil být obklopen literárními dějinami. Představa velkého venkovského sídla, které kdysi nechali stavět a kde žili bohatí lidé, ale ve kterém se dnes pohybují stovky křičících a špinavých dětí, se mi strašně líbí. A myslím si, že jako školák jsem v tom domě žil tak trochu ve své fantazii, skoro jako... jak to říká Freud?... ano „rodinná romance“ – představa, že jsem se mohl nebo měl narodit do takové rodiny v takovém domě.

V románu *The Stranger's Child*, v českém překladu *Cizí dítě*, z roku 2011, hraje velkou roli přesně takový internát, který je umístěn na zámku Corley Court, kdysi sídlo bohaté rodiny Valanceových.

Práci na Corley získal Peter uprostřed školního roku po záhadou obestřeném odchodu učitele jménem Holdsworth, a k téhle budově hned od začátku přilnul; částečně proto, že byla tolik opovrhovaná, až v něm budila přirozený soucit. Běžně užívaná fráze ji nadutě popisovala coby „viktoriánskou obludnost“. Peter už zaslechl v mínění jednoho prváka, že Corley Court je „jedna z vůbec nejhorších viktoriánských obludností“; chlapec se přitom smál stejně bez humoru, jako zřejmě předtím při popisu tohoto místa jeho otec. Pravda byla taková, že pro účely internátní školy sloužil dům dokonale – stál o samotě, měl spleť chodby, působil lehce hrozivě; stromy lemovaný park byl nyní posekaný a rozparcelovaný na kriketová hřiště.

Název knihy *Cizí dítě* je citát z básně Alfreda Tennysona, *In Memoriam*: "And year by year the landscape grow / Familiar to the stranger's child." Jde o představu, že my jednou zmizíme,

a tam, kde jsme pobývali, se budou pohybovat jiní, úplně cizí, lidé – třeba křičící a špinavé děti. Oni nás neznají a ani my je nemůžeme znát. Alan Hollinghurst sám říká, že chtěl psát o „the unknowability of the future,“, o tom, že nemůžeme poznat budoucnost. Román má víc časových rovin. V první části mladý básník Cecil Valance bydlí na rodinném zámku Corley Court. Je gay a má utajený vztah s Georgem, se kterým studoval v Cambridgi. Druhá část se odehrává o pár let později. Cecil padl za první světové války a ostatní žijí ve stínu jeho smrti. Pak je další skok, o čtyřicet let. Jsme v roce 1967. Corley Court už nepatří rodině a je z něj chlapecký internát. Básník Cecil už dávno vyšel z módy, ale zůstala zde jeho mohutná hrobka uprostřed školní haly, která dříve sloužila jako rodinná kaple. Mladý učitel Peter ukazuje hrobku Paulovi, který zvažuje že by o básníkovi napsal knihu. I on je gay a zajímá ho básníková homosexualita.

Paul už se mezitím vydal k hrobce, která jako by mezi tmavými kostelními lavicemi plula vpřed. Peter sáhl za dveře a zmáčkl starý, zatuhlý vypínač, ale světlo se samozřejmě nerozsvítilo. Donaldson se na něj otočil a řekl: „To budou asi pojistky, pane profesore.“ Tím lépe, prohlédnou si to tu za šera. Pestrá vitráž z proslulé dílny Clayton a Bell už tím smutným způsobem, který je vlastní kostelním oknům, jakmile zajde slunce, potemněla do střízlivé neutrality; z jejích barev se stalo důstojné tajemství. Ta neustále obnovovaná záhada působila jaksi nábožensky. Peter se cestou pokřivoval a hned se zamračil, protože si nebyl jistý, co tím vlastně myslel nebo jestli chtěl, aby si toho Paul všiml. Pro první schůzku to byla vskutku nezvyklá kulisa; ty, které už zažil, se odehrávaly úplně jinak, obvykle v hospodách.

Aby se sem vešla celá škola, v prostoru po obou stranách Cecila stála řada židlí. Bylo zřejmé, že hrobka, víceméně školní chloubka, zároveň trochu překáží. Chlapci strkali básníkovi do mramorových rtů cigarety a jeden obzvlášť pitomý klacek mu kdysi dávno na jednu stranu hrudi vyryl své iniciály. Petr odstrčil židli z cesty; ošklivě to zaskřípalo. Paul přistoupil blíž a šel dokola podél nápisu: „CECIL TEUCER VALANCE, NOSITEL VÁLEČNÉHO KŘÍŽE...“ Peter hrobku náhle viděl novými očima: sochařsky druhá liga, ale krásná věc, když ji máte v domě; byl shovívavě šťastný, těšilo ho, že ji může někomu předvést, že ten někdo má Valance doopravdy rád a nevšiml si, že i on byl druhá liga. Pro

případné malicherné kritiky tu byla hrobka, která z Cecila činila velikána. „Tak co tomu říkáš?“

Pořád ještě nedovedl odhadnout, jestli Paulův vážný a ostýchavý výraz znamená hluboké pohnutí, neb jen přemíru zdvořilosti. Vrátil se k Peterovi a teprve pak promluvil, jako by kaple vyžadovala určitý stupeň diskrétnosti. „To je divné, vůbec se tu nepíše, že byl básník.“

„Ne... ne, to máš pravdu.“ Peter sám cítil dojetí a jejich opakované doteky ho vzrušovaly. „I když ten Horatius...“

„Co?“

Dotkl se proplétaných gotických písmen. „Zítřejší vyplujeme na nespoutané moře...“ překládal a snažil se neznít přehnaně jako učitel.

„Aha, ano...“

Život v elitním chlapeckém internátu figuruje také v Hollinghurstově prvním románu *The Swimming-Pool Library*, ale tentokrát ve vzpomínkách bývalých žáků.

AH: V románu *Swimming-Pool Library* jde o střední školu, která skutečně existuje. Winchester College je prastarý soukromý chlapecký internát, který má několik set let starou tradici, dokonce i vlastní jazyk s nevysvětlitelnými názvy pro místa – říkají tomu „notions“, pojmy. Měl jsem pár kamarádů, kteří tam chodili a koupil jsem tam slovník těch „pojmu“. Škola se hodně lišila od mého internátu Canford, který byl založen teprve ve dvacátých letech minulého století, a spíš měla ambice se stát něčím, jako je Winchester.

DV: Mezi žáky se v románu odehrávají nejrůznější sexuální hrátky, které popisujete s lehkou a ironickou samozřejmostí. Čerpal jste z vlastních vzpomínek ze školy?

AH: Neřekl bych, že se v Canfordu nic takového nedělalo, ale nebylo to samozřejmostí, tak jak by tomu bylo, kdybych chodil do takového opravdu elitního internátu jako Winchester nebo Eton. Asi to má něco společného se společenským postavením rodičů. Kluci, kteří chodí do Etonu, jsou z velmi bohatých aristokratických

rodin, nebo z rodin, které by chtěly do takové třídy patřit. Étos mé školy byl spíš středostavovský. Rodiče byli právníci, doktoři, měli profesi, a ta atmosféra frajerské dekadence a sexuální neomezenosti, kterou známe ze škol jako Eton, nám byla spíš cizí.

Inspirace Wagnerem

AH: Wagner byl pro mě takovou vstupní branou do dospělosti. V mém prvním internátu jsme měli klub, ve kterém jsme večer poslouchali vážnou hudbu, a jednou, bylo mi asi dvanáct, nám pustili hudbu z Venušina vrchu z ouvertury opery Tannhäuser. To byl pro mě neopakovatelný okamžik, který si přesně vybavuju dodneška – ve smyslu oné neuvěřitelné touhy a hudby, která stoupala bez konce, a měl jsem pocit, že jsem narazil na něco, čemu ještě nerozumím, ale co pro mě bude mít velký význam.

DV: To bylo v době, kdy jste se dostal do puberty.

AH: Přesně tak. Byla to intenzivně sexuální hudba, takovou jsem předtím neznal, a myslím, že jsem to vnímal jako začátek něčeho obrovského. Když mi bylo asi šestnáct, jsem dostal první gramofon a začal kupovat jeho opery. Několik desetiletí jsem byl zcela ponořen do Wagnera. Je známý jako skladatel, který vyžaduje od svých obdivovatelů úplnou oddanost. Byl jsem na festivalu v Bayreuthu asi čtyřikrát. A stále Wagnera zbožňuji, i když pro mě takové neustále citově vypjaté umění časem pozbylo důležitost. Vnímám ho jako jednoho z největších skladatelů vůbec. Už jím nejsem tak posedlý jako dříve, ale byl neoddelitelnou součástí mého mládí. Mám sklon k tomu, vtiskovat protagonistům svých knih vlastní záliby. To znamená, že Wagner se objevuje i v mých románech.

DV: A je takový neanglický! Vůbec mám pocit, že vaším největším nepřítelem jsou inhibice a ostýchavost!

AH: Asi máte pravdu. První část románu Cizí dítě se odehrává v roce 1913. Ovdovělá matka jednoho z mladých protagonistů viděla Prsten Nibelungův v Bayreuthu, když tam jela se svou německou sousedkou. Na závěrečnou scénu Valkýr pak vzpomíná jako na jeden z velkých emociálních zážitků svého života. Myslím, že Wagner – a jeho kult pocitů – nabízel Angličanům, s jejich anglickou zdrženlivostí a obezřetností něco,

co jinde zažít nemohli. V Anglii před první světovou válkou musela vážná hudba vůbec hrát významnou roli v hledání cesty k vlastním emocím.

Daphne spustila přenosku a vzápětí vyrazila k oknu, aby zjistila, jestli venku nezahlédne hochy.

Jak už se dříve shodli, orchestr měl k dokonalosti daleko. Smyčce vřeštěly jako plechová píšťalka a žestě rámusily, jako kdyby je někdo shodil ze schodů.

Daphne uměla být v tomhle ohledu tolerantní. V Queen's Hall slyšela opravdový orchestr, také byla v Covent Garden na *Zlatu Rýna*, kde hrálo šest harf, tympány a obří gong. Když člověk věděl, co se za tím pištěním a duněním skrývá, naučil se nahrávkám jejich nedostatky odpouštět.

Sentina píseň zněla čarokrásně – Daphne si tohle slovo v duchu opakovala, a ještě víc ji při tom mrazilo rozkoší. Seděla v okenním výklenku, šál měla přitažený k tělu a první důvěrné sblížení se zázvorovou brandy jí ve tváři vyvolávalo tajuplný úsměv, i když už předtím alkohol pila – při oslavě Hueyho plnoletosti měla půl sklenky šampaňského a kdysi společně s Georgem podnikli drobný a neuvážený experiment s Brandy na vaření. A alkohol na ni stejně jako hudba působil úžasně a znepokojivě zároveň. Opět ji uchvátil dívčín děsivý křik, *Jo-he, Jo-he*, jež zněl zřetelnou předzvěstí tragédie. Nenápadně se rozhlédla po ostatních; její matka napjatě stála jako v očekávání náporu slaných vln, paní Kalbecková nakláněla hlavu na stranu s výrazem zralého uznání. Daphne si náhle uvědomila krásu bezprostřednosti a musela se držet, aby nevyhrkla tu spoustu věcí, co se jí draly na jazyk. Zamračila se na perský koberec. Árie měla dvě části, které se opakovaly: divoký motiv bouře, při kterém jste přímo viděli muže visící v lanoví, a pak, když se bouře utišila, začala ta nejkrásnější píseň, jakou Daphne kdy slyšela, padala a opět vzlétala vzhůru, byla nadšená a svobodná a zároveň prodchnutá smutkem, a jakýmsi způsobem nevyhnutelná. Až na neustále se vracející slovo *Mann* Daphne netušila, co Senta říká, ale cítila z té melodie vášnivou lásku a vnímala mýtickou atmosféru, která si ji přirozeně podmaňovala. Samotnou Emu Destinovou si představovala jako malou bezprizornou divošku s dlouhými tmavými vlasy, jaksi ocejchovanou svým podivným jménem. Pak téměř současně zpěv vylétl do výšky, žestě spadly do

hloubky a Daphne běžela zvednout přenosku. „Bohužel je to zkrácené,“ podotkla paní Kalbecková. „Ještě mají být dvě sloky.“

DV: Jste velkým milovníkem vážné hudby. Hrajete na nějaký nástroj?

AH: Ne, vůbec. Měl jsem strach z paní Cherryové, která učila klavír na našem internátu. Vyhýbal jsem se jí. Dnes toho hodně lituju. Připadám si trochu směšný. Velká část mého života byla nasycena hudbou.

Studium

Po střední škole Alan Hollinghurst vystudoval anglickou literaturu na Oxfordské univerzitě. Vždy věděl, že je gay, a začali ho zajímat gay spisovatelé. Bylo jich tolik, ale o tom, že byli gay a že jejich homosexualita byla součástí jejich literární identity a díla, se nikdy nemluvilo. Několik let předtím, než Alan začal studovat, přestal být gay sex ve Velké Británii trestným činem. A o homosexualitě se začalo konečně také mluvit.

AH: V roce 1967 byl schválen Zákon o sexuálních deliktech, který dekriminlizoval homosexuální styk v Anglii a ve Walesu. Zákon se změnil přes noc, ale vnímání lidí se měnilo o něco pomaleji. V průběhu dalšího desetiletí nebo déle se postupně začalo mluvit o věcech, o kterých se do té doby mlčelo. Když jsem dělal postgraduální studium v Oxfordu v polovině sedmdesátých let, napsal jsem diplomovou práci o gay spisovatelích. Například velký britský spisovatel, E. M. Forster, který zemřel krátce po schválení zákona, za svého života nemohl zveřejnit to, co napsal a říkal o své sexualitě.

DV: Jako teenager jste začal jako básník. Kdybyste nenašel tuto bohatou tematiku, myslíte, že byste vůbec začal psát romány?

AH: To je dobrá otázka. Měl jsem pocit, že mám velké štěstí, že jde o příležitost. Viděl jsem, že v dějinách britské společnosti leží veliká stopa, o které se nepsalo. Pochopil jsem, že se o tom dají psát romány. Fascinovalo mě, že se do toho ještě nikdo nepustil. V době, kdy jsem začal psát svůj první román na začátku roku 1984, byl ten terén ještě neobjevený. Od svých zhruba dvanácti let jsem psal básně a snažil jsem se

také psát romány, ale pravda je, že psát romány, když jste mladý, je velmi těžké, protože to trvá dlouho, a než jste stihnete dopsat, už z nich vyrůstáte. Takže jsem napsal několik románových fragmentů a opustil je. The Swimming-Pool Library byl prvním románem, u kterého jsem měl pocit, že to dotáhnu. A zároveň jsem přestal psát básně. Pochopil jsem, že mám jen omezenou tvůrčí energii, kterou musím soustředit na fikci spíš než poezii. Někdy toho lituju. Byl bych rád, kdybych dokázal oboje.

Myslím si, že jsem se snažil upozornit na zanedbanou nebo undergroundovou tradici a vytáhnout ji na světlo. Udělal jsem to v románu The Swimming-Pool Library a trochu jiným způsobem i v románu Cizí dítě, který se zabývá bisexuálním básníkem, který padl za první světové války, ale pravda o jeho životě je dlouho zamlčená. Vychází najevo teprve v období po roce 1967 -až když je homosexualita zlegalizována a najednou se o řadě věcí smí vůbec mluvit.

DV: A kde byste se umístil v tradici gay literatury?

AH: Asi existují určitá témata. Nevím, zda se dá říct, že by existovala gay estetika. Nikdy si nejsem úplně jist. Ale ano, jsem si velice vědom toho, že kráčím ve stopách velkých romanopisců Henryho Jamese a E.M. Forstera, nebo málo známého experimentálního spisovatele Ronalda Firbanka, který mě vždy zajímal. Častokrát jsem ve svých knihách naznačil, že vstupuji na území těchto starších spisovatelů a že jim chci vzdát hold. Ale zároveň píšu svou vlastní literaturu, a mám možnosti, o kterých se jim ani nesnilo.

Všudypřítomnost hudby

V díle Alana Hollinghusta nikdy nejsme daleko od hudby. Jedna scéna v jeho prvním románu The Swimming-Pool Library se odehrává v londýnské opeře Covent Garden. Hlavní postava Will, což je gay, je tam s kamarádem Jamesem a s Willovým dědečkem, velmi konzervativním členem Sněmovny lordů. Jsou tam, aby viděli operu Billy Budd od skladatele Benjaminu Brittena, který sám byl gay. Opera z roku 1951 se odehrává na lodi a má výhradně mužské obsazení. Potlačovaná sexualita je ústředním tématem.

It was *Billy Budd*, an opera I recalled as a gauche, almost amateur affair, and I had not in the least expected to enjoy it; and yet, when Captain Vere's monologue ended and the scene on board the *Indomitable* opened up, with the men hollystoning the deck and singing their oppressed, surging chorus, I was covered in goose-flesh. When Billy, press-ganged from his old ship, sang his farewell to his former life and comrades – 'Farewell, old *Rights o' Man*, farewell' – the tears streamed down my face. The young baritone, singing with the greatest beauty and freshness, brought an extraordinary quality of resisted pathos to Billy; in the stammering music his physiognomy, handsome and forthright and yet with a curious fleshy debility about the mouth, made me believe it as his own tragedy.

In the interval we had champagne, although James would only take a drop, saying it would give him a headache. [...]

My grandfather looked at me apprehensively. 'Are you enjoying it, darling?' he asked.

'I think it's wonderful,' I said. 'It's a funny old production, but there's something quite touching about that.'

'Mm – I agree. Quite unchanged since the very first performance, of course. It's a museum piece, still being used after thirty years. [...] What do you think, James?'

'Oh, I'm enjoying it,' James said, with an emphasis that suggested reservations. [...]

'I don't know if it's a piece you especially care for.'

'It's always more moving and impressive than you expect,' James said, as so often echoing my own feelings; but our solidarity brought us to the edge of difficult terrain. What he would want to talk about would be the suppressed or (in his usual term) deflected sexuality of the opera. We must all have recognised it, though it would have had an importance, even an eloquence, to James and me that would have been quite lost on my grandfather. He had spent all his adult life in circles where good manners, lofty savoir-faire and plain callousness conspired to avoid any recognition that homosexuality even existed. The three of us, in our hot little box were trapped with this intensely British problem: the opera that

was, but wasn't, gay, the two young gay friends on good behaviour, the mandarin patriarch giving nothing of his feelings away.

Láska mezi muži

V průběhu konverzace s Alanem Hollinghurstem jsem si všiml kresby, která visí na zdi za jeho jídelním stolem. Zobrazuje nahého muže zezadu, a něco na ní mi byl povědomé. Zeptal jsem se Alana, zda náhodou není od malíře Keitha Vaughana. Keith byl shodou okolností bratranec mého otce, neznal jsem ho. Když zemřel v roce 1977, byl jsem ještě dítě. Alan to potvrdil, ano, kresba je od něj. Bavili jsme se chvíli o denících Keitha Vaughana, které několikrát vyšly knižně, a které Alan hodně obdivuje. Keith svou sexuální orientaci nikdy neskrýval, i když mu tehdy za to hrozilo vězení. Po rozhovoru jsem se znova podíval do jeho deníků a hned v prvním zápisu z roku 1939 jsem narazil na slova, která přesně vyjadřují něco, na co Alan Hollinghurst často upozorňuje. Keith Vaughan se za svou homosexualitu nestyděl. Proč by měl? Naopak byla součástí jeho inspirace a identity jako umělce a člověka. Problém nebyl v něm, ale jinde:

/z deníku Keitha Vaughana/ 25. srpna, 1939: Celý život jsem se snažil najít vlastní cestu k řešení problémů, s kterými jsem byl konfrontován a zachovat úroveň hodnot, která se mi zdála být správná, navzdory pánujícím hodnotám společnosti, v které se nacházím. Bohužel se tyto hodnoty nikdy neztotožnily s mými vlastními, a to znamená, že jsem musel jít svou cestou bez větší pomoci od jiných. Proto jsem se ve svém sedmadvacátém roce ocitl úplně sám, bez velké radosti ze života, bez velké chuti do věcí, po kterých většina lidí touží, ale i tak jako mezek bojuji tvrdohlavě dál. Pokud jsem nic nedokázal, alespoň mi zůstává přesvědčení, že nějaká pravda existuje a že je v mé síle ji najít.

A v tomto hledání, o několik desetiletí později se Alan Hollinghurst rozhodl pokračovat. Má mnohem příznivější podmínky, než měl Keith Vaughan v roce 1939. Alan píše o gay životě s nadšením a s radostí. Křičí nahlas: takový je můj svět a jsem na to hrdý...

I ran my hands over his soft half-open mauve lips. His tongue slid up and licked my fingers. I had certainly never fallen in love more inconveniently and more and more I wanted it to end. Even when he spoke, in his basic, unimaginative way, I felt almost sick with desire and compassion for him. Indeed, the fact that he had not mastered speech, that he laboured towards saying the simplest things, that his vocal expressions were prompted only by the strength of his feelings, unlike the camp, exploitative, ironical control of my own speech, made me want him more.

První román Alana Hollinghursta, *The Swimming Pool Library* – knihovna bazénu – který vyšel v roce 1988, není ničím menším než přímočarou oslavou londýnského gay života, a to na všech možných úrovních. Píše se rok 1983, hlavní postava Will je mladý, dost rozmazlený a bohatý muž z dobré rodiny, čerstvý absolvent Oxfordu a vnuk konzervativního politika, Lorda Beckwitha. Will je gay, vede bezstarostný život a často střídá partnery. Zamiluje se do mladého černocha, Arthura.

Loving him was all interpretation, creative in its way. We barely used language at all to communicate: he sulked and thought I was putting him down if I made complicated remarks, and sometimes I felt numb at the compromise and self-suppression I submitted to. Yet beyond that it was all guesswork; we were thinking for two. The darkened air of the flat was full of the hints we made. The stupidity and the resentment were dreadful at times. But then in sex he lost his awkwardness. He shows his capacity to change as I rambled over him now with my fingertips and watched him glow and gulp with desire; his clothes seemed to shrivel off him and he lay there making his naked claim for the only certainty in his life.

Podobně jako v románu *Cizí dítě*, se v *Swimming-Pool Library* osudy protagonistů více generací prolínají. Román nabízí skoro epický pohled na život gay mužů v britské společnosti v průběhu 20. století. Náhodou se Will seznámí se starým Charlesem Nantwichem, který kdysi pracoval jako vysoce postavený úředník v britských koloniálních službách. Charles mu půjčí své deníky a prosí ho, aby na jejich základě napsal jeho biografii. Samotné deníky tvoří

část románu a vedou nás zpátky do Charlesova světa v Británii a v Africe, konkrétně v Súdánu, před druhou světovou válkou. Z deníků se Will dozví, že Charlesova kariéra byla v 50. letech zničena kvůli jeho homosexualitě. Politik, který ho bezmilostně pronásledoval, nebyl nikdo jiný než Willův vlastní dědeček, Lord Beckwith. Témata se prolínají: láska mezi muži, přitažlivost a estetika, tajemství, stárnutí a staří, kolonialismus a rasismus, třídní napětí, násilí a homofobie. Ale přes složitou souhru různých dost vážných témat, je kniha plná humoru... a erotické hravosti.

AH: Mám už asi takovou povahu, že se houpu mezi lehkomyšlností a tragédií. Mě se líbí nejistota a posuny v náladě a perspektivě... Vždy jsem se snažil mít z věcí radost, a asi to má něco společného se snahou popsat krásu nebo vytvořit něco krásného ze všeho, co popisuji. Snad je ve mně tenhle estetický impuls silný a vylučuje jakoukoliv sklíčenost. Snažím se popsat společenský život jako něco celkem docela zábavného, a i když se můžou stát strašné věci, moje představa je, že v románu je společenská situace v podstatě komická.

Then, for a few minutes I made myself think about something else, concentrated on my exercises on the mat, stretching and limbering up. Because I was so easily moved by people, I had learned to distance myself, just in those moments when I felt them taking hold: I made myself regard them, and even more myself, with a careless, almost cynical detachment. But as I gathered, spread and folded up my body now, endeavouring to feel alive all over, ready and independent, I saw Phil again, in one of those odd *coups d'oeil*, typical not only of his hesitant mobile manner but of so much of gay life, where happiness can depend on the glance of a stranger, caught and returned. Aptly enough, I was lying on my back, with my legs in the air, wide apart. Between them I saw him pass the open gym door, his bag in his hand, his shirt-sleeves rolled up in tight bands around his biceps.

DV: Když román *The Swimming-Pool Library* vyšel v roce 1988, mnozí čtenáři byli překvapeni jeho sexuální upřímností a náhlými skoky z jednoho rejstříku do jiného. Nerozlišuje mezi takzvanou vysokou a nízkou kulturou.

AH: Je pravda, že mnozí čtenáři tím byli zaskočení. To byl můj záměr, míchat vysoké s nízkým. Bylo to částečně tím, že jsem chtěl psát v historické perspektivě o gay životě v průběhu dvacátého století, a měl jsem pocit, že se o tom v literárním smyslu zatím dost nevyprávělo. Když jste chtěl číst něco o gay životě, musel jste číst buď pornografii anebo medicínskou literaturu nebo dokonce literaturu o zločinech. Ale homosexualita jako hnací síla literárního románu – to tu vůbec nebylo. Chtěl jsem tohle všechno míchat dohromady a přitom jsem se snažil vyprávět nějaké pravdy o gay životě a o gay sexualitě, a to v literárním kontextu. A lidé pak byli překvapení skoky mezi různými rejstříky právě kvůli tomu, že jsem nerozlišoval mezi vysokou a nízkou kulturou.

He went by, but a second or two later stepped back and peeped into the gym. Our eyes met, I raised my head, he looked for a moment longer, and then, moved perhaps by the secrecy which characterised his doings, without smiling, turned and went off. As I sat up, it was as if a fist squeezed my heart and cracked a tiny flask at its centre, saturating it with love.

Politický spisovatel?

DV: Když vyšla kniha *The Swimming-Pool Library*, obrátili se na vás lidé, aby vám poděkovali za to, že jste ji napsal?

AH: Dostal jsem obrovský počet dopisů – no tehdy to byly ještě dopisy. Kniha se stala opravdovou senzací a hned z ní byl bestseller. Hodně se o ní mluvilo. V té době zrovna probíhala diskuse kolem návrhu zákona o místních samosprávách, debatovalo se o něm v parlamentu. Návrh měl jeden paragraf, jmenoval se „Clause 28“, který měl za účel zakázat místním samosprávám, aby mohly podporovat cokoli, co by - jejich absurdním slovníkem - „propagovalo homosexualitu“. Tehdy byla Margaret Thatcherová předsedkyní vlády. Diskutovalo se o tom, zda podle nového zákona je vůbec legální informovat školáky, že můj román existuje. Kniha se stala trochu symbolem debaty, protože se zákon snažil potlačit přesně ty věci, které se kniha snažila vynášet na světlo. Recenze byly moc dobré, ale někteří lidé byli knihou šokováni a uraženi, a nebrali si servítky, když ji kritizovali. Čtenářské ohlasy však

byly fantastické, dokonce více, než dostávám dnes v době sociálních medií. Dnes by kniha žádný rozruch nevzbudila – naštěstí je dnes všechno už víceméně samozřejmé.

DV: Stal jste se kvůli knize politickým spisovatelem?

AH: Tehdy jsem to tak nevnímal, ale postupně jsem začal cítit , že jsem se stal jakýmsi gay mluvčím, reprezentativním gay spisovatelem. Vždycky jsem měl pocit, že jestli je moje psaní zajímavé, tak je to tím, že je osobní a že píšu o věcech, které jsou pro mě důležité a přitom jsou velmi intimní. Nechtěl jsem psát podle nějakého politického programu, nebo plnit očekávání jakékoliv skupiny. Ale – a doufám, že to nebude znít nafoukaně – asi samotný fakt, že kniha mluví tak otevřeně o těchto věcech, vedl k tomu, že byla nějakým způsobem politicky přítomná. Neměli bychom zapomenout, že v kontextu roku 1988, když krize kolem AIDS vedla k velmi nepřátelské atmosféře vůči gay mužům, byla celá otázka sexuální identity vysoce politizována. Tak jsem se ocítil uprostřed politického boje a přitom nebyl politickým spisovatelem.

The other one rocked his head about and punched at the air just in front of me several times. ‘Yeah! Fuckin’ nigger-fucker,’ he said, with an excited little laugh, then froze his features again. On his thin hairless head he needed the biggest expressions if he was to make an effect, like actors in old silent films. He concentrated his malice in a frown, the lips slightly apart and firm.

My fat interrogator rested his swastikaed hand on my shoulder. He might have been going to give me advice, and checked the passageway in both directions to make sure we were alone. No one appeared, and the sounds of the kids playing went on riotously and unconcerned not far off. Then he glanced up at his friend aloft: it was like a prearranged signal, though it couldn’t have been. The boy reached into the bin, fished out a bottle – brown glass, Cyprus sherry, some pensioner’s empty – and dropped it down to him. Gripping me more tightly, smiling more broadly, the big boy swung the bottle round and knocked off the foot of it on the wall.

DV: Převážná část románu *The Swimming-Pool Library* vůbec nezpůsobí politicky, ale občas naskakují okamžiky násilí – zrovna jsme slyšeli část scény, kde je Will surově

zbit skupinou skinheadů, v jiné scéně je súdánský otec rodiny zavražděn rasisty, a pak je tu také ten velký šok, když je Charles uvězněn kvůli své homosexualitě. V kontextu knihy s tak velkým důrazem na krásu, jsou tyto scény obzvláště silné.

AH: Samozřejmě v samotné struktuře knihy je ukryto násilí, které dříve nebo později vyjde na povrch. Je tu fyzický útok na vypravěče a odhalení fyzického násilí, kterému čelil Charles. On je mnohem starší a trpěl strašnými čistkami proti gay životu v Británii v padesátých letech, vlastně v roce 1954, což je rok, když jsem se já narodil.

Tady je úryvek z Charlesových deníků, kde píše o vězení. V textu je zmínka o skutečném případě jednoho britského aristokrata – Lord Montagu, který byl v padesátých letech uvězněn kvůli své homosexualitě...

The place was fuller than it had ever been with our people, as a direct result of the current brutal purges, and many were the tales of treachery and deceit, of bribed and lying witnesses, and false friends turning Queen's Evidence, and going free. Such tales circulated constantly among us – and I added my own mite to this worn and speaking currency.

My case, on account I suppose of my title, had been the subject of more talk than most – though nothing like as much as that of Lord Montagu, which shows all the signs of iniquity and hypocrisy evident in the handling of my arrest and prosecution, but wickedly aggravated by police corruption. In the prison my fellows felt sure that we two must be acquainted, and imagined us, I think, swapping young men's phone numbers in the bar of the House of Lords. It was hard to convince them that not all peers – just as not all queers – know each other. Even so it appears that his case – and in its little way mine – are doing some good: even the decorous British, with their distrust of the life of instinct, their pleasure in conformity, are saying that enough is enough. Some of them, even, are saying that a man's private life is his own affair, and that the law must be changed.

Alan Hollinghurst začal psát *The Swimming-Pool Library* v roce 1984, když mu bylo 30, v době, kdy řádila epidemie AIDS. Kniha vyšla o 4 roky později, ale je situována do doby těsně předtím, než se AIDS objevil. Autor nechtěl nemoc přímo tematizovat.

AH: Chci, aby si čtenář sám domyslel věci, o kterých se nemluví, které jsou vyjádřeny s ironií a mezi řádky. Téma AIDS pro mě představovalo literární problémy, se kterými jsem se nechtěl potýkat. Konfrontoval mě s určitým tvarem příběhu, který mě nezajímal.

DV: Je to tím, že jste nechtěl psát tragické příběhy?

AH: Asi je to částečně tak. Mám pocit, že píšu v tradici sociální komedie, která je pružná. Vejde se toho do ní hodně, včetně smrti. Asi nejradši píšu o lidech, kteří žijí ve vnitřním světě své vlastní fantazie. Nejsou imunní vůči okolním hrozbám, ale často si je neuvědomují – a smrt je nejextrémnější příklad takových hrozeb. A asi jsem se trochu vzpouzel představě, že bych *měl* psát o AIDS tak, jak to v té době dělala řada dalších gay spisovatelů s větším či menším úspěchem. Chtěl jsem mít odstup. Částečně jsem o tom psal v románu *Linie krásy*, ale začal jsem ho psát teprve v roce 2001, to znamená, že jsem se mohl dívat zpátky a vidět AIDS jako součást širšího obrazu, který mě zajímal z literárního hlediska. Nechtěl jsem napsat příběh typu: někdo je zdravý, onemocní, je na tom čím dál hůř a pak zemře.

DV: Nebylo to částečně tím, že jste nechtěl spojit AIDS s gay sexem, jak tehdy bylo tak běžné?

AH: Asi máte pravdu. Asi jsem se tomu vyhýbal. *The Swimming-Pool Library* vyšel v roce 1988, a chtěl jsem v knize oslavovat gay sex a radost z toho být gay, a vzdorovat snahám tuto radost rozdrtit. Ano, asi jsem nechtěl napsat takový příběh.

Nejúspěšnější román Alana Hollinghursta je *Linie krásy* z roku 2004. Odehrává se také v 80. letech, když je Margaret Thatcherová u moci, a tentokrát se autor víc dotýká politické atmosféry doby a šířící se epidemie AIDS. Kniha opět vypráví příběh mladého gay muže v Londýně – jmenuje se Nick a tentokrát není tak privilegovaný jako Will v *Swimming-Pool Library*, je estét, milovník všeho krásného. Žije u rodičů přítele ze studií, jehož otec je konzervativní poslanec. Dům v západním Londýně je krásný, ale za jeho krásou se skrývají

všechny nejhorší vlastnosti britské politické kultury osmdesátých let. Poslanec Gerald Fedden je cynický, sobecký a zkorumpovaný. V jedné scéně se v jeho domě odehrává velká oslava, na které je přítomná celá elita Konzervativní strany, včetně Margaret Thatcherové.

Vydal se do koupelny v prvním patře a rychle si šňupnul. Připadlo mu to poněkud zbytečné tajně se krást až nahoru. Postupně si palcem přidržel nosní dírky, nasál a ušklíbl se na Geralda, potřásajícího si rukou s Ronaldem Reaganem. Člověk měl z Reaganova neutrálně shovívavého výrazu neodbytný pocit, že starý pán neví, kdo Gerald je. Venku duněla hudba, předtím jazzový bigband, teď nějaký starý rock'n'roll, něco, na co možná mohli Gerald s Rachel tančit před pětadvaceti lety. Rachejtle třeskaly a svištěly. Zpoza zamčených dveří sem pronikal ruch večírku i podtón tajných příležitostí: byli tam dva muži, po kterých toužil. Někdo zalomcoval klikou, Nick se upravil a zkontroloval, pak spláchnul, před zrcadlem si utáhnul kravatu [...]

Jeho místo vedle Catherine zaujala vévodkyně, a tak se začal rozhlížet po místnosti. Přeplněný salon se stal jeho hřištěm. Přistihl se, že se s jasným záměrem líně blíží k premiérčině pohovce. [...]

Nick udělal tu nejprostší věc, kterou udělat mohl – vykročil k ní a posadil se na samotný kraj pohovky, skoro si klekl, jako když se na divadle žádá o ruku. Nadšeně se ministerské předsedkyni zahleděl do tváře, zahleděl se na celou její ptačí, korunovanou hlavu a všiml si, že v jejím zjevu dochází k jemnému, i když nepravděpodobnému splynutí vorticismu s barokem. Oplatila mu úsměv s jistou animální hbitostí, zářivě modrou vyzývavostí. Měkké blýsknutí fotoblesku – jednou, dvakrát, třikrát – záblesk příležitosti, záblesk plující před očima jako tmavá skvrnka, srdce mu bušilo jako o závod a ani nepotřeboval nijak zvlášť sbírat odvahu, aby se zazubil a řekl: „Paní premiérko, nechcete si zatančit?“

„A víte, že *velice ráda*?“ Odpověděla ministerská předsedkyně svým hrudním tónem, tím přesvědčivým kontraaltem. Muži kolem se pochechtávali a v hrůze křivili obličej nad troufalostí, která byla nad jejich síly. Když si ji Nick uprostřed překvapených záškubů vedl ven a gravitační střed se zničehonic dal do pohybu, což byl účinek, který by nikdo z nich nedovedl vyvolat, ale kterému rozhodně nedokázali odolat, už slyšel, jak na sebe tahle epizoda nabaluje

komentáře, jak se z ní stává historka. On sám se s hlavou lehce skloněnou usmíval, nevnímal je, nechal se soukromě unášet tím, co mu ministerská předsedkyně říká, a užasnou pohotovostí svých odpovědí. Dolů po kamenných schodech a chodbou ozářenou lampiony za nimi kráčeli jiní lidé, aby se na ně podívali a aby tu sehráli své podružné role. „To se mi často nestává,“ řekla ministerská předsedkyně, „aby mě univerzitní učitel požádal o tanec.“ A v tu chvíli si Nick uvědomil, že to Gerald nevezal tak úplně za správný konec: pohybovala se ve vlastním zrychleném živlu, ve vlastní ověřené perspektivě, vyšisované čtverce na tapetách nebo modré dveře jí byly úplně ukradené – nic nevnímala, a přesto si všechno pamatovala.

Na parketu, na který vešli za úderného „Get Off Of My Cloud“, nebylo přeplněno, ale byl tu značně živo. Gerald trsal s tenkoustou Jenny Groomovou, Barry ve škubavém objetí postrkoval parketem Penny. Rachel, která rozvážně tančila džajv s Jontym Staffordem, měla ve tváři vyčerpaně zdvořilý výraz. A pak Gerald zahlédl svůj idol ministerskou předsedkyni, která mu už před nějakou dobou řekla, že tančit nebude, pak si dala pár whisky a teď to tu značně rozpustile rozjíždí s Nickem. Nickovi se vybavilo vše, co ho naučila slečna Avisonová, bylo to lehké jako násobilka, pohotová práce s nohou, lehce stisknout nadloktí; zároveň se ovšem dostavilo zvláštní niterné veselí, pocit, že by dokázal s ministerskou předsedkyní v náručí vymést parket tak, až by nemohla dýchat. Čemuž ovšem Gerald učinil přítrž.

AH: Mě to samozřejmě hodně bavilo napsat tuto scénu, a měl jsem ji v hlavě od samého začátku. Musel jsem se hodně krotit, abych ji nezačal psát dřív, než jsem se dostal k té části knihy.

DV: Ve Střední Evropě se Margaret Thatcherová těší veliké oblibě, zatímco ve Velké Británii je její odkaz vnímán s větší ambivalencí – mimo jiné byla iniciátorka paragrafu „Clause 28“, o kterém jsme už mluvili, který přímo diskriminoval homosexuály.

AH: Zákon byl její nápad. Stála i za řadou jiných věcí, kterých dodneška litujeme. Pro mě byla 80. léta a celé období její pompy hluboce problematické. Přitom pro spoustu lidí zůstává Thatcherová dodneška idolem. Oni by si přáli, aby nějak znovuzrodila. Při

zahraničních cestách jsem narazil na to, že ji jinde lidé zbožňují coby patrona svobodného podnikání a tak dále. Já rád píšu s ironií. Kdybych o ní napsal protestní román, který by se přímo zabýval socio-politickou problematikou její doby, bylo by to hodně nudné. Veškeré kouzlo psaní méj knihy bylo v tom, že její hlavní postava Nick je naivní a skoro vůbec nerozumí politice. Je inteligentní a vnímavý, ale spíš snílek, žijící ve vlastním světě. Ocitne se v nepřehledné aréně moci a peněz. Nechá se různými aspekty onoho světa svádět, ale v průběhu knihy je začne postupně prokouknout. Celý román čteme z jeho pohledu. Vy jste ho jednou omylem označil jako vypravěče – to se stává často. Z technického hlediska nebylo jednoduché napsat velký společenský román z hlediska jedné postavy. V tom jsem se inspiroval spisovatelem Henrym Jamesem. Měl rád takové výzvy. Jsme víceméně v Nickově světě, ale tím, že je kniha v třetí osobě, máme trochu odstup.

V následující scéně je Nick spolu se svým přítelem Leem sám v domě Feddenových. Leo je černoš, pochází z chudší části Londýna, jeho svět se hodně liší od světa Feddenových.

„Fakt maj tu pár pěkných kousků,“ řekl Leo mdlé, trochu těžkopádně a snad i plaše. Otočil se a pokýval hlavou. „Hezky sis to zařídil.“

„Miláčku, to přece není moje...“

„Já vím, já vím.“ Leo se posadil k pianu, na chvíli se zamyslel a pak postavil sklenici na víko. „Tak copak to tu máme... Mozart, no, to není vůbec špatný,“ zkontroloval titulní stránku partitury na stojánku, ale pak nechal stránky zase spadnout a rozevřít se na věčném Andante. „A v čempak to máme?“ – jako kdyby si tónina žádala nějaký zvláštní grif, třeba jako golfový úder. „F-dur...“

„To je jenom takovej legrační klimpr,“ řekl Nick. Měl pocit, že kdyby Leo začal hrát a zvláště kdyby hrál špatně, spící zlí duchové domu by se probudili a se zíváním a protesty by sem vtrhli.

„To nevadí,“ utrousil Leo zdvořile a pak, s roztržitě zamračeným pohledem upřeným na noty, opravdu začal hrát. Byla to překrásná druhá věta opusu K533, střídmá, zkoumavá, bachovská, kterou Nick objevil a zkoušel přehrát toho večera, kde se mu nepovedlo sejít s Leem – pak Catherine začala mít řeči a on se

omluvil a sklouzl do náladové odrohovačky. Omlouvat se za to, co chcete dělat ze všeho nejvíc, uznat, že je to hnusné, nudné, „vulgární a nebezpečné“ – to je to nejhorší na světě. A hudba jako by to věděla, jako by znala tu ohromující křivku naděje i její propadlý opak. Leo hrál celkem s jistotou. [...]

Nick se zasmál. „Jseš dobrej. Já bych tohle nezahrál. Ani jsem nevěděl, že umíš hrát.“ Byl naměkko a připadal si vytrepaný, jako kdyby si náhle uvědomil svoji bohorovnou nafoukanost.

Schovaná uprostřed dialogu mezi Nickem a Leem je věta, která zachycuje samotné jádro Hollinghurstova díla... „Omlouvat se za to, co chcete dělat ze všeho nejvíc, uznat, že je to hnusné, nudné, „vulgární a nebezpečné“ – to je to nejhorší na světě.“ Hollinghurstovo dílo rebeluje – razantně, nekompromisně a zábavně – proti jakékoliv představě, že by se kdokoliv měl omlouvat za to, že je gay.

Ale román Linie krásy nemá šťastný konec. Svět Feddenových se rozpadne za dramatických okolností, když vyjde najevo obrovský finanční skandál, do kterého je poslanec Gerald Fedden namočen.

Leo umře na AIDS, a další Nickův blízký přítel, Wani je těžce nemocný. Na samém konci románu jde Nick taky k lékaři. Nedozvíme se, jak návštěva dopadne.

Byl to překvapivý pocit, jakási hrůza poskládaná z emocí ze všech fází jeho krátkého života, ze smutku odstaveného dítěti, ze stesku po domově, ze závisti, ze sebelítosti; cítil ale, že tahle sebelítost je částí lítosti mnohem obsáhlejší. Byla to k neuvěření bezpodmínečná láska k celému světu. Ohlédl se na dům, pak se otočil a pokračoval dál. Zmateně se zahleděl na číslo 24, poslední dům v ulici, královsky dekorovaný štukovými mašličkami a girlandami. Nešlo jen o tohle nároží – to sama skutečnost nároží jako takového mu ve světle okamžiku připadala tolik krásná.

Konec románu Linie krásy je svou vážností pro dílo Alana Hollinghursta netypický. Jak jsme už slyšeli, britský romanopisec se většinou točí kolem vážných témat, ale nepíše přímo o nich.

Pro Hollinghursta je mnohem příznačnější lehkost, spojená s velmi silným citem pro detail. Už jsme slyšeli, jak umí zakomponovat hudbu do společenských situací. Další autorovou vášní je architektura. Umí popsat budovy a vyvolat jejich ducha – i když ve skutečnosti ani neexistují – jako málokterý spisovatel. Když popisuje budovu plovárny, kde se odehrávají mnohé scény v Swimming-Pool Library, nějakým literárním kouzlem se opravdu objevuje před našima očima celá ošklivá budova z 30. let, a v jeho posledním románu Sparsholtova aféra z roku 2017 Alan krásně popisuje zcela fiktivní funkcionalistickou vilu uprostřed velšského venkova...

Dům byl malý a šlo v něm hlavně o jednoduchost, jak předem věděl, o samotný čin stavby, krocený toužebným přáním skoro nic nemít. Podle Iffy za poměrně málo peněz vznikl dům, který postavil jeden umělec pro druhého, jeden jako druhý nabití myšlenkami o prostoru, formě, úspornosti, a Orbanova duše navíc disponující čímsi mystickým a technickým zároveň. Pro Johnnyho ten pocit, že je tu doma, částečně splýval s pocitem, jako by byl zase na akademii, kde všechny tyhle maximy stále ještě visely ve vzduchu. Byla tu vystavěná plošina zadní části ukotvená ve svahu a vpředu vybíhající do široké terasy. Průčelí domu bylo celé prosklené a přes údolí vyhlíželo k poslednímu horskému hřebeni, který kryl moře. Otočil hlavu a přes rameno nahlédl přes hranu plošiny ty necelé dva metry dolů do kopřiv a trávy: pak se zase zadíval na dům, na stromy, které ho těsně obrůstaly, na keřík v ucpaném odtoku, na vyšisované, vlhkostí poznamenané plátno závěsů za sklem.

„To je nádhera,“ řekl a stiskl Ivanovi paži.

AH: To, co mě baví snad nejvíc, je popisovat věci.

DV: Někdy až do nejmenšího detailu!

AH: Ano.

DV: Jak to děláte? Když píšete o architektuře, vznikají ty stavby, které popisujete na základě přesného bádání, nebo spíš ve vaší hlavě?

AH: Spíš v mé hlavě. Dům, kde bydlí Feddenovi v Lini krásy, a kde se odehrává velká část knihy, je v ulici, která skutečně existuje. Při psaní jsem čerpal z mnohosvazkové analýzy Londýna, takzvaného Survey of London, která nabízí i půdorys jednotlivých staveb, ale v románu jsem rozšířil půdorys podle své fantazie. Dům má dimenze, které jsou větší a zvláštnější než ve skutečnosti.

Nick se do Feddenovic velkého bílého domu na Notting Hill nastěhoval pár týdnů předtím. Jeho pokoj byl nahoře v podkroví, na území, které jako by pořád ještě patřilo dětem a kde se ve vzduchu dodnes vznášel náznak pubertálních tajemství a vzpour. Nad schody byl Tobyho spořádaný pokojík. Nickův pokoj se táhl podél vyvýšené podesty a Catherinin byl na druhém konci chodby. Nick žádné sourozence neměl, ale tady si bez problémů dokázal připadat jako ztracené prostřední dítě. [...]

S rozkoší odemykal na tři západy zamčené zelené dveře, vcházel dovnitř a zase za sebou zamykal, a když nakouknul do červeně vymalované jídelny nebo vyšel po schodech do salonu a pak ještě výš kolem pootevřených dveří bílých ložnic, vnímal, jak je dům poklidně bezpečný. Spodní schodiště, které se vějířovitě rozevíralo do haly, bylo kamenné; horní schodiště bylo z důvěrně skřípajícího dubu. V duchu se viděl, jak po nich někoho vede, jak po domě provádí nějakého nového přítele, třeba Lea, jako kdyby mu to tady doopravdy patřilo nebo jednou patřit mělo: obrazy, porcelán, oblé křivky francouzského nábytku, úplně jiného než ten, mezi kterým Nick vyrůstal.

DV: Když si děláte rešerše a pak podle toho píšete, snažíte se být věrný skutečnosti?

AH: Ne, a myslím si, že to je velmi důležité. Ale to neznamená, že nedělám rešerše poctivě. V románu Cizí dítě hraje důležitou roli dům v londýnském předměstí Stanmore, na samém severozápadním okraji města. Strávil jsem tam den, procházel jsem celou čtvrtí, abych nasál atmosféru, ale ten samotný dům jsem si vymyslel. Je to zvláštní, ale později jsem dostal dopisy a fotografie od lidí, kteří mi napsali, že jsem popsal dům, kde žila jejich prateta.

DV: To je hezká představa, že jste si omylem vymyslel dům, který skutečně existuje.

AH: Právě. Vždy mě fascinovali domy a jejich nálady, a jejich detaily a historie.

Dům Feddenových v Línii krásy nebo dům ve Stanmoru v románu Cizí dítě nás vedou k dalšímu oblíbenému tématu v knihách Alana Hollinghursta. Všudypřítomné je samotné město Londýn.

AH: Vyrostl jsem na venkově. V Londýně jsem jako dítě byl jen občas na školních výletech na výstavy a za architekturou. Později, když jsem studoval v Oxfordu, jsem do Londýna začal jezdit častěji, a poznal jsem jeho přitažlivost. Asi je to něco, co zná řada lidí, kteří jsou gay a vyrostli v provinciích, kde je málo míst k setkávání, a kde přítomnost gay kultury není znát. Když jsi gay a z venkova, je představa, že se můžeš přestěhovat do Londýna, ztratit se a najít se, velmi přitažlivá, a myslím si, že to tak bylo i v mém případě. Žiju v Londýně od roku 1981, to je přesně čtyřicet let. Tehdy jsem věděl, že se stávám Londýňanem. Metropoli jsem vnímal jako jakousi nekonečnou síť příběhů a potenciálu. Tento pocit jsem neztratil, i když se město za posledních čtyři desetiletí tolik změnilo.

DV: A nepíšete jen o hezkých částech Londýna...

AH: Určitě ne. Porovnání různých částí velkoměsta je vždy hodně poučné.

DV: A v Londýně ve svých knihách cestujete i v času.

AH: To je pravda. Moje knihy sahají docela daleko do minulosti. V knize Swimming-Pool Library jsem vymyslel dům, kde žije starý Charles Nantwich. Věděl jsem, že na místě, kde dnes stojí velká kancelářská budova z betonu, dřív byla ulice, pod kterou se našly nádherné starořímské mozaiky. Musel tam stát dům, který patřil nějakému bohatému člověku v době starých Římanů. Každého, kdo žije v tak starém městě, jako je Londýn, musí okouzlovat představa, že město má pod sebou tolik vrstev. Zdálo se mi to i jako docela hezká metafora pro věci, které jsem se snažil v románu vykopávat.

‘This is the most remarkable thing,’ he said in a tone of enthusiasm. ‘Oh, he’ll like this, won’t he. There’s no other house in the world that has anything like this. Come along in, come along in.’ He took on for a moment the air of a horror-film villain, muttering gleeful asides while leading his victim into the trap. The stairs turned a corner, and we went down two or three more steps and under a rough wooden lintel into a cool, mildewy darkness.

[...] And the floor, uneven, pitted in places, was a mosaic. [...] ‘You see it best from here,’ he explained. The colours were very subdued, the white almost a light brown, the reds rusty like dried blood. ‘Now, what do you make out?’

I thought about it; it was evidently a Roman pavement.

DV: Dnes je vám hodně přes šedesát. V románu *Swimming-Pool Library* jste se hodně zabýval propastí mezi generacemi. Tehdy vám bylo třicet. Jak to vidíte dnes?

AH: Občas přemýšlím, jaké by to bylo se setkat s tím Alanem Hollinghurstem, který vydal svůj první román před třiatřiceti lety. Ve svých posledních knihách jsem tematizoval změny, které každý z nás v průběhu života prožívá. Není na tom vlastně nic překvapivého, ale stejně nás to zaskočí. Můj nejnovější román *Sparsholtova aféra* je rozdělen do několika částí. Předposlední má název „Ztráty“, a v něm se odehrává několik pohřbů. Jsem ve věku, kdy generace nad námi umírá. A poslední část má název „Útěchy“ a zabývá se nečekanými radostmi a příležitostmi, které vás potkávají, když je vám přes šedesát. Takže ano, myslím si, že tato velmi osobní témata – jak se proměňuje naše vnímání života, když stárneme – jsou docela silně zastoupena v mých knihách.

DV: A o čem píšete nejraději?

AH: Rád se zavírám před okolním světem, abych se soustředil na to, co zrovna píšu. Psát o některých jeho aspektech je více vzrušující – například o návštěvě nočního klubu. V poslední části knihy *Sparsholtova aféra* jsem se rozloučil s tanečním parketem. Napsal jsem velkou scénu, kde všichni tancují, jsou omámení, a mě to opravdu bavilo psát, protože jsem do toho vložil spoustu hezkých a vzrušených vzpomínek. Píše se to trochu jinak než když píšete o hrobce mrtvého básníka. Najít to

zajímavé v tom, co píšete, je asi to nejdůležitější. Ale asi kvůli tomu píšu tak strašně pomalu. Najít to zajímavé někdy chce hodně práce.

Johnny se nedokázal přestat usmívat. „Jdeme tancovat?“ zeptal se, a pak se propletli na kraj parketu, Graham pocukával rameny, sám ještě v rauši nebyl, ale hrál to, aby se vyrovnal Johnnyho najednou tak smělym pohybům. Byla to nádhera, pohybovat se bez přemýšlení, být mezi všemi těmi ostatními, být jimi přijímán. Graham mu sáhl na paži, dal mu žvýkačku, dal mu napít svojí vody. „Takže matroš dobrej!“ Pak se vrátila velkolepá melodie, kterou všichni znali, chvilka zadržovaného váhání, chvilka očekávání, odpočet, tváře davu se otočily k dýdzejovi v kabině, Johnny se rozesmál, zavrtěl hlavou, a když to začalo, ruka mu vystřelila vzhůru.